



## Het geslacht *Dimorphorchis* (Rolfe)

Patrick Mannens



### Inleiding :

Deze plant trok mijn aandacht tijdens de tentoonstelling van OVV-kring Brussel in Leuven. (sept 2008) . In de tentoonstellingruimte had **Akerne** deze plant gepresenteerd. Slechts weinig geslachten dragen gelijktijdig twee verschillende bloemvormen op dezelfde plant.

Op de tentoonstelling leken er eigenlijk weinig mensen aandacht aan te geven. Slechts enkelen namen de tijd om een foto te nemen. De grote Vanda's, de zee van kleur over het middelste showtable: ze kregen veel meer aandacht! Geheel onterecht naar mijn gevoel. Ik kende de plant niet, ooit zag ik wel al eens een foto, maar ik zag de plant nooit zelf.

Nogthans is hij afkomstig van Borneo, meer bepaald van Sabah en in 1994 bracht ik daar twee weken vakantie door. Ter plaatse bezocht ik Mount Kinabalu-garden, Tenom en Poring hot springs, allen met een grote inheemse orchideeën verzameling. Doch deze plant zag ik niet. Eenmaal thuis van de tentoonstelling ging ik ijverig opzoek naar informatie. Internet, boeken, ...

*Dimorphorchis rossii*



**Subfamily:** Epidendroideae

**Tribe:** Vandaeae

**Subtribe:** Aeridinae

**Naamsverklaring:**

Dimorphos betekent twee verschillende vormen, in dit geval twee verschillende bloemen op dezelfde bloemaar. Di = Grieks voor twee, Morphe staat voor vorm en orchis vanzelfsprekend voor orchidee.

De twee soorten ***Dimo.rossii*** en ***Dimo.lowii*** danken hun naam aan respectievelijk Earl Ross, de Amerikaanse kweker uit het Los Angeles Arbortum in California die de eerste plant in bloei kreeg en aan de vinder Sir Hugh Low, die deze plant vond in Borneo. Aanvankelijk kreeg de plant ook de roepnaam 'Low's Necklace Vanda' of 'Low's halssnoer-Vanda'

De diverse variëteiten danken hun naam vaak aan de vindplaats ***Dimo.rossii*** ***var.tenomensis*** een district in Sabah nabij Tenom waar de eerste plant werd gevonden of hun specifiek vorm ***Dimo.rossii*** ***var.graciliscapa*** wat verwijst naar de slanke wat uitgerekte bloemaar.

## Historiek :

Er bestaat een foto in een oude uitgave van 'The Orchid Review' van een bloeiende plant uit 1883. De foto zou zijn gemaakt door Mr. Bergman, destijds de tuinman van Baron A. de Rothschild. Uit diens collectie te Ferrieres-frankrijk. De plant werd gepresenteerd op een zilveren schaal. De plant had een bladspan van meer dan 2,5m (8 feet). En telde wel 11 bloemenaren die grasieus naar beneden bengelden, zo'n 3m (9 feet) lang.

Dit stamt uit de tijd dat geen enkele prijs of inspanning te zwaar was om aan de grillen van de heren te voldoen. Het was een wedloop om als eerste met weer een nieuwere en exotischere soort te kunnen uitpakken. Er lijkt nog niet veel veranderd te zijn... En later was het de opdracht van de tuiniers om de planten tot in de perfectie op te kweken.

Overigens hiernaast de scan van de twee pagina grote schets van John Day die hij dagtekende op 21 september 1887. Dit werk werd nog tijdens de WOC (World Orchid Conference) te Dyon in 2005 tentoongesteld in een parallelle tentoonstelling in het centrum van Lyon.





J. Rogers Del. et Sculp.

R. S. Williams & Son. Lond.

RENANTHERA ROHANIANA.

Na het onderzoek werk heb ik enkel litho's gevonden op internet. Behalve de verwijzing naar wie ze publiceerde op het net vond ik geen details over de originele auteur.

<http://orchid.unibas.ch>, along with the name "Swiss Orchid Foundation at the Herbarium Jany Renz".

Deze soort was erg zeldzaam in die tijd, trouwens nog steeds. Hij is blijkbaar ook moeilijk terug te vinden in de natuur. In Internetverslagen lees ik dat de soorten vaak gevonden worden in moeilijk te betreden kloven, langs watervallen en op steile hellingen. Dat zal veel te maken hebben met de wel bepaalde groeiomstandigheden, maar wellicht ook wel met de ongelimiteerde roofofbouw van verzamelaars.

Overigens dat je ze niet zo veel ziet in verzamelingen kan ook wat te maken hebben met de relatief grote moeilijkheidsgraad om ze te kweken. Her en der lees ik dat gecultiveerde exemplaren, nadat ze in een verzameling terecht komen, vaak een langzame dood zijn toe bemeeten.

### **Opmerking:**

De donker okergele bloemen ruiken verrukkelijk, de lichtgele hebben geen geur!



### **Beschrijving:**

Als ik wat wil vermelden over de beschrijving, moet ik me tot algemeenheden beperken. Er zijn immers een aantal erg op elkaar gelijkende soorten (zie verder).

De groeiwijze van alle planten is gelijkaardig: monopodiale groeiwijze met grote brede enigszins ingevouwen bladeren, waarvan de ene kant van de centrale nerf iets langer en puntiger uitgroeid is dan de andere. Een kenmerk dat we bij andere monopodiale ook vaak terugvinden.

De planten verliezen haast geen bladeren en groeien uit tot echte reuzen. De bloemtakken ontwikkelen zich tussen de bladeren en buigen met het blad af naar beneden. De bloemstengel zelf is donker rood-bruin en behaard. Bij de soorten waarvan ik foto's zag, zaten steeds oranje-gele vleesachtig tot wasachtige bloemen bovenaan en de iets meer getekende bloemen onderaan. Bij *Dimo.rossii* zitten de bleke bloemen onderaan, bij *Dimo.lowii* de donkerrode.



## Verspreiding:

Endemisch in Borneo, vooral het Maleisische deel Sabah en Kalimantan.  
***Dimo.lowii*** zou ook Mt.Mulu NP in Sarawak voorkomen.



## Habitat:

Ze worden gevonden epifytisch groeiend op hoge bomen of op steile kalksteenrotsen in kloven en gebieden met zware regenval en hoge luchtvochtigheid.

Verder hechten de planten zich op de bast van bomen of op rotsen, maar hebben ze vooral veel loshangende dikke wortels, erg vergelijkbaar met vele Vanda-soorten.

## Cultuur:

Ik ben zo vrij een antwoord dat ik van een forum afplukte te gebruiken.

I have been growing *Dimo.lowii* for some years. It gets large in cultivation (and huge in the wild.)

One used to see them in Borneo, hanging down from large trees in full sunlight at around 800-1000 m. That translated into days around 25C, night around 15C; rain every 2-3 days, with dry spells seldom more than a week long.

In cultivation, they like to grow almost horizontally from a (large) lump of cork or redwood bark,

The roots tightly around this, and seldom drop aerial roots.

I keep them close to the glass and in good air circulation. The plant is slow growing and difficult to flower under non-tropical conditions.

---

Oliver Sparrow

[www.chforum.org](http://www.chforum.org)





Gemakkelijk is het niet om veel informatie terug te vinden. Dat zal alles te maken hebben met de zeldzaamheid van deze plant. De foto's hierboven vond ik met de vermelding *Dimorphorchis lowii* –Lindl. Rolfe, gekweekt in de hortus Botanicus te Leiden, plant afkomstig uit Borneo, Sarawak (A.Schuiteman)

### Soorten:

Erkende soorten binnen het geslacht :  
Vanzelfsprekend gebruikte ik de KEW-list

- [\*Dimorphorchis\* Rolfe, Orchid Rev. 27: 149 \(1919\).](#)
- [\*Dimorphorchis lowii\* \(Lindl.\) Rolfe, Orchid Rev. 27: 149 \(1919\).](#)
- [\*Dimorphorchis lowii\* var. \*lowii\*.](#)
- [\*Dimorphorchis lowii\* var. \*rohaniana\* \(Rchb.f.\) K.W.Tan, Taxon. Arachmis, Armadorum, Esmeralda & Dimorphorchis: 116 \(1974\).](#)
- [\*Dimorphorchis rossii\* Fowlie, Orchid Digest 53: 14 \(1989\).](#)
- [\*Dimorphorchis rossii\* var. \*graciliscapa\* A.L.Lamb & Shim in C.L.Chan. & al., Orchids Borneo 1: 143 \(1994\).](#)
- [\*Dimorphorchis rossii\* var. \*rossii\*.](#)
- [\*Dimorphorchis rossii\* var. \*tenomensis\* A.L.Lamb in C.L.Chan & al., Orchids Borneo 1: 145 \(1994\).](#)





### **Bibliografie:**

- **Manual of Orchids, The New RHS dictionary, door Joyce Stewart, KEW, 1992, ISBN 0-88192-334-6**
- **Curtis Botanical Magazine, Volume 22, Number 1, Jeffrey Wood, February 2005 , pp. 42-46(5)**
- **Orchids of Borneo, Vol.1 The Sabah Society Kota Kinabalu, KEW, 1994, ISBN 967-99947-3-2**
- **Botanica's Orchids, Laurel Glenn Publishinh, 2002, ISBN 1-57145-721-6**
- **Orchids growing in th eTropics, Orchid Society of South East Asia, 1993, ISBN 981 204 108 7**

### **Internet info :**

- <http://www.speciesorchids.com/Dimorphorchis.html>
- <http://orchids.wikia.com/wiki/Dimorphorchis>
- <http://www.orchidphotos.org/images/orchids/speciesV2/Dimorphorchis/index.html>
- [http://zanaf.dyndns.biz/Vanda/Dimor\\_rossii\\_orange.htm](http://zanaf.dyndns.biz/Vanda/Dimor_rossii_orange.htm)
- <http://www.orchidspecies.com/diphmlowii.htm>

Copyright © 2008 P & P Orchids /O.V.V., alle rechten voorbehouden.

